

2. Паламарчук М.М., Закорчевна Н.Б. Водний фонд України: Довідковий посібник / За редакцією В.М.Хорєва, К.А.Алієва. -- К.: Ніка-Центр, 2001.-392с.
3. Про стан навколишнього природного середовища в Полтавській області за 2004 р.- Полтава, 2004.- 110с.
4. Методика екологічної оцінки якості поверхневих вод за відповідними категоріями. – К.: Символ – Т, 1998. – 28с.
5. Методика встановлення і використання екологічних нормативів якості поверхневих вод суші та естуаріїв України. – К., 2001 .-48 с.
6. Єдине міжвідомче керівництво по організації та здійсненню державного моніторингу вод/ Мінекології та природних ресурсів України. Нормативний документ. – К., 2001.- 55с.

ЗАКОНОМІРНОСТІ ПОШИРЕННЯ РІДКІСНИХ ВИДІВ РОСЛИН В ОКОЛИЦЯХ ПОЛТАВИ ТА ПРОБЛЕМИ ЇХ ОХОРОНИ

*Давидов Д.А., Гомля Л.М.
Полтавський ДПУ імені В.Г. Короленка*

Околиці міста Полтави – надзвичайно цікавий об’єкт флористичних досліджень. Незважаючи на значне антропогенне навантаження, ця територія розташована в південній частині Лівобережного Лісостепу України, репрезентує різноманітні типи рослинності із значною кількістю як типових, так і рідкісних видів флори. Згідно геоботанічного районування [1], ця територія розміщена у Диканько – Котелевському районі Роменсько – Полтавського округу Лівобережнопридніпровської під провінції.

Дослідження околиць Полтави ми проводили у 2003-2005 роках. Було зібрано понад 800 гербарних зразків видів рослин регіону. Виявлено, що в околицях Полтави зростає 135 раритетних видів рослин, серед яких 11 видів, занесених до Червоної книги України (ЧКУ) [2], 23 регіонально рідкісних (РР) та 101 малопоширених видів (МП) до яких належать види, відомі з 1 – 3 локалітетів в околицях Полтави.

Природна рослинність в наш час найкраще збереглася в заплавах річок та на їх терасах. Тому не дивно, що й у досліджуваному регіоні більшість локалітетів раритетних видів розташовані саме тут, у долинах річок Ворскли, Коломаку та Вільшани. Проте біля малих річок самого міста Полтави (Тарапунька, Рогізна та ін.) раритетів майже немає, що перш за все, пов’язано з діяльністю людини. Флористично найбагатшими осередками природної рослинності в долинах річок околиць Полтави є такі:

- Правий берег р. Ворскли за селами Гора і Тютюнники, де розташований комплекс широколистяних лісів, лісових боліт, узлісь та трав’янистих схилів з великою кількістю рідкісних видів. Тут виявлені *Lathyrus venetus* (Mill.) Wohlf. (ЧКУ), *Tulipa quercetorum* Klok. et Zoz (ЧКУ), *Orchis palustris*

Jacq. (ЧКУ), *Fritillaria meleagroides* Patr. *Tex* Schult. et Schult. fil (ЧКУ), *Gladiolus tenuis* Bieb. (ЧКУ), *Scilla sibirica* Haw. (PP), *Convallaria majalis* L. (PP), *Dentaria quinquefolia* Bieb. (PP), *Vincetoxicum rossicum* (Kleop.) Barbar (PP), *Vinca minor* L. (PP), *Sclerochloa dura* (L.) Beauv. (МП), *Euphorbia palustris* L. (МП), *Symphytum tauricum* Willd. (МП).

- Правий берег р. Ворскли поблизу самого міста Полтава (між Вороніно та Крутим берегом), де розміщені заплавні листяні ліси, різнотравно-степові схили та остепненні узлісся. Тут зростають *Dactylorhiza incarnate* Soo (ЧКУ), *Centaurea substituta* Czern. (МП), *Galatella dracunculoides* Nees (МП), *Carlina biebersteinii* Bernh. (МП), а біля залізничних схилів на піщаному ґрунті відмічені *Equisetum ramosissimum* Desf. (МП) та *Corispermum boryshenicum* Andr. (МП).
- Гирло р. Коло мак поблизу села Копили, де знаходиться цінний комплекс вільхових, дубових та дубово – соснових лісів та лісових боліт і узлісь. Поширені *Fritillaria ruthenica* Wikstr. (ЧКУ), *Pulsatilla nigricans* Stoerk (ЧКУ), *Convallaria majalis* L. (PP), *Corydalis marschalliana* Pers. (PP), *Scolia sibirica* Haw. (PP), *Campanula persicifolia* L. (PP), *Centaurea sumensis* Kalen. (PP), *Senecio czernjaevii* Minder (МП), *Galium boreale* L. (МП), *Thelypteris palustris* Schott. (МП), *Paris quadrifolia* L. (МП) тощо.
- Урочище Триби, що має статус ботанічної пам'ятки природи місцевого значення. Воно розташовано на борівій терасі лівого берега р. Ворскли на південь від Полтави, поблизу сіл Вовківка та Микільське. На території урочища Триби та поблизу нього зростає чимало рідкісних рослин: *Pulsatilla nigricans* Stoerk (ЧКУ), *Potentilla erecta* (L.) Raeusch. (PP), *Rubus saxatilis* L. (PP), *Sanguisorba officinalis* L. (PP), *Inula helenium* L. (PP), *Senecio boryshenicus* (DC.) Andr. (PP), *Allium savranicum* Bess. (МП), *Juncus tenuis* Willd. (МП), *Molinia caerulea* Moench (МП), *Dianthus stenocalyx* Juz. (МП) тощо.

Незважаючи на досить велику кількість фітоценозів, що містять в своєму складі раритетні види, в околицях Полтави об'єктом ПЗФ України є лише урочище Триби. Ми пропонуємо взяти під охорону відносно не порушені лісово-болотні комплекси в околицях сіл Тютюнники та Копили і надати їм у майбутньому статусів ботанічних заказників місцевого значення.

Література

1. Геоботанічне районування Української РСР.–К.: Наук. думка, 1977. – 304 с.
2. Червона книга України. Рослинний світ. – К.: Вид-во “Українська енциклопедія” ім. М.П.Бажана, 1996. – 608с.